

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 125/2021-44

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED],
zastúpeného URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky proti postupu Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru západ v trestnom konaní vedenom pod ČVS: PPZ-848/NKA-PZ-ZA-2019 a pod ČVS: PPZ-325/NKA-ZA2-2019 a postupu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/3 Gv 76/19/1000 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu bola 23. septembra 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru západ (ďalej len „policajný orgán“) v konaniach vedených pod ČVS: PPZ-848/NKA-PZ-ZA-2019 a pod ČVS: PPZ-325/NKA-ZA2-2019 (ďalej len „napadnuté konania policajného orgánu“) a postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) v konaní vedenom pod sp. zn. VII/3 Gv 76/19/1000 (ďalej len „napadnuté konanie úradu špeciálnej prokuratúry“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie uznesením úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/3 Gv 76/19/1000-57 z 9. marca 2020 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“) pre spáchanie prečinu podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona.

2.1. Uznesením č. k. PL. ÚS 4/2020 z 12. marca 2020 dal ústavný súd súhlas na vzatie do väzby sťažovateľa ako sudcu Krajského súdu v Bratislave. Špecializovaný trestný súd uznesením č. k. 5 Tp 2/2020 zo 14. marca 2020 vzal sťažovateľa do väzby, ktorá mu začala plynúť od 11. marca 2020. Sťažnosť sťažovateľa proti tomuto uzneseniu bola zamietnutá uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Tost 12/2020 z 20. marca 2020.

2.2. Uznesením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. XVI Gn 10/20/1000 z 15. mája 2020 bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Opatrením úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/3 Gv 76/19/1000 z 3. septembra 2020 bola zmenená právna kvalifikácia skutkov uvedených v bodoch 22 a 28 uznesenia o vznesení obvinenia podľa § 206 ods. 6 Trestného poriadku z prečinu podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona na pokračovací zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona pri zmene skutkovej vety.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti okrem iného namieta, že policajný orgán a úrad špeciálnej prokuratúry doterajšou neefektívnou, nesústredenou a nekoordinovanou činnosťou spôsobili značné prietahy v napadnutých konaniach. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebolo ukončené ani len prípravné konanie (t. j. viac ako 6 mesiacov od vznesenia obvinenia sťažovateľovi), „a to napriek tomu, že vo vzťahu k sťažovateľovi ide o trestnú vec, ktorá sa vyznačuje (i) nie vysokým počtom účastníkov, (ii) bez skutkovej či právnej extrémnej zložitosti (iii) bez potreby značne rozsiahleho dokazovania (iv) a je bez výskytu zahraničného prvku s potrebou prekladov či cezhraničného doručovania a v neposlednom rade (v) bez pričinenia sťažovateľa ktorý vždy svoje práv bránil v trestnom konaní aktívnou činnosťou, pričom podávanie opravných prostriedkov sťažovateľom proti jednotlivým nezákonným rozhodnutiam... v trestnom konaní, mu nemôžu byť zaznávané ako pričínajúci sa činiteľ neúmerne dlhého trestného konania, no na druhej strane absolútnym nekonaním zo strany porušovateľov, pričom takýto protiprávny stav je podľa názoru sťažovateľa právne aj fakticky neutržateľný.“

3.1. Podľa sťažovateľa sú procesné úkony policajného orgánu a úradu špeciálnej prokuratúry plánované a uskutočňované nesystematicky, sú medzi nimi dlhé časové rozstupy, čo zbytočne predlžuje prípravné konanie, a to za situácie, keď 11. októbra 2020 sťažovateľovi uplynie základná lehota väzby a úrad špeciálnej prokuratúry podal návrh na predĺženie jeho väzby. Sťažovateľovi nie je jasné, z akého dôvodu policajný orgán, resp. úrad špeciálnej prokuratúry ako dozorujúci orgán disponujúci širokým rozsahom zákonných možností ovplyvnenia (urýchlenia či ukončenia prípravného konania) nekonajú. Sťažovateľ sa preto domnieva, že z dôvodu pochybení úrad špeciálnej prokuratúry ako dozorujúci orgán (aj napriek primárnej zodpovednosti policajného orgánu) nezabránil zdĺhavosti a neúčinnosti prebiehajúceho vyšetrovania a jeho činnosť sa javí skôr formalisticky ako reálne účinná.

3.2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti a jej doplneniach z 26. októbra 2020 a 21. decembra 2020 tiež uviedol, že viacnásobne a dlhodobo navrhoval a urgoval policajný orgán vykonať dôkazy

výsluchom svedkov. Tieto návrhy na vykonanie dôkazov a urgencie boli ignorované, pričom „záujem sťažovateľa na vykonaní týchto dôkazov bol a je naliehavý, nakoľko je väzobne stíhaný a boli odôvodnené pre preukázanie skutočností významných pre trestné konanie.“.

3.3. Sťažovateľ viacnásobne žiadal policajný orgán o zaslanie kópie zápisníc zo všetkých výsluchov svedka, ktoré sa uskutočnili pred vydaním uznesenia o vznesení jeho obvinenia (9. marca 2020). Policajný orgán niekoľko mesiacov ignoroval túto žiadosť bez bližšej špecifikácie dôvodov odopretia práva a bez uvedenia náhradného termínu na nahliadnutie do spisu. Obhajcovia sťažovateľa získali prístup k zápisnici o výsluchu svedka až 29. novembra 2020. Keďže ju nemali niekoľko mesiacov k dispozícii, nemohli posúdiť obsah výpovede svedka z hľadiska prípadných ďalších otázok, prípadne návrhov na odstránenie rozporov v jeho výpovedi. Na základe pokynu úradu špeciálnej prokuratúry sa obhajcom sťažovateľa tiež odopiera prístup k zápisniciam o výsluchu svedkov z 2. decembra 2020 a 3. decembra 2020.

3.4. Sťažovateľ ďalej konštatoval, že „predmetné zápisnice z výsluchov svedkov, ktoré navyše majú byť (mali by byť) v prospech sťažovateľa, pričom ani sťažovateľ, ktorý je vo väzbe a ani obhajca sťažovateľa (skrz príkaz prokurátorky nemôže ani nazrieť do súdneho spisu, pričom obhajca namietal pred sudcom pre prípravné konanie nenaplnenie princípu proporcionality... pričom prokuratúra má plný prístup k vyšetrovaciemu spisu, čím je porušené právo sťažovateľa na obhajobu v materiálnom slova zmysle o to viac v rámci konania o väzbe a súčasne je porušené aj právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces a právo na súdnu ochranu v rámci konania o väzbe sťažovateľa. Sťažovateľovi ako ani jeho obhajcovi neboli poskytnuté ani tie zápisnice z úkonov v tomto trestnom konaní, na ktorom sa obhajca zúčastňoval pre potreby riadneho výkonu obhajoby práv sťažovateľa ako obvineného. Takýto prístup zo strany vyšetrovateľa, dozorujúceho prokurátora a zo strany sudcu pre prípravné konanie hrubo porušuje zásadu kontradiktórnosti trestného konania, ako aj zásadu rovnosti zbraní, nakoľko orgány činné v trestnom konaní disponujú dôkazmi, s ktorými sa sťažovateľ (ani jeho obhajcovia) nemá možnosť oboznámiť a následne sa s k nim vyjadriť.“.

4. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho v bode 1 označených práv postupom policajného orgánu v napadnutých konaniach a postupom úradu špeciálnej prokuratúry v napadnutom konaní, aby im prikázal v napadnutých konaniach konať bez zbytočných prieťahov a vec prejednať v primeranej lehote. Okrem toho sťažovateľ žiada priznanie finančného zadosťučinenia v celkovej sume 20 000 eur a náhradu trov konania.

II.

Označené práva sťažovateľa

5. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

6. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

7. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každého návrhu skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Ústavný súd je podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak. Rozsah návrhu je vymedzený predovšetkým jeho petitom, teda tou časťou návrhu, v ktorej navrhovateľ formuluje, aké rozhodnutie od ústavného súdu žiada. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti namietal porušenie v bode 1 označených práv postupom policajného orgánu a úradu špeciálnej prokuratúry v napadnutých konaniach. Ústavná sťažnosť je teda smerovaná k ochrane práv sťažovateľa pred zbytočnými priet'ahmi. Námietky sťažovateľa uvedené v bodoch 3.2 až 3.4 neboli predmetom prieskumu ústavného súdu, pretože sa netýkajú možného porušenia tých práv sťažovateľa, ktoré označil v petite ústavnej sťažnosti, a preto ich ústavný súd považoval iba za súčasť argumentácie vo vzťahu k priet'ahom v konaní.

10. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, ktorého zmysel a účel spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (porovnaj III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

11. Konanie o ústavnej sťažnosti predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť splnená pred podaním ústavnej sťažnosti, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje. Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpal všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody ústavnou sťažnosťou (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017). Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy,

ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušeniu ústavných práv.

12. Z toho vyplýva aj zákonná úprava prípustnosti ústavnej sťažnosti ako jednej z procesných podmienok konania pred ústavným súdom. Podľa § 132 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

13. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že úrad špeciálnej prokuratúry je nečinný aj napriek možnostiam, ktoré mu poskytuje Trestný poriadok, a to konkrétne v § 230 ods. 1 a ods. 2 písm. a), b) a f) Trestného poriadku. Podľa týchto ustanovení pri výkone nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní je prokurátor oprávnený dávať záväzné pokyny na postup podľa § 197, vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov a určovať lehoty na ich vybavenie; také pokyny sú súčasťou spisu, vyžadovať od policajta spisy, dokumenty, materiály a správy o stave konania vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, na zistenie, či policajt včas začal trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje, odňať vec policajtovi a urobiť opatrenie, aby vec bola prikázaná inému policajtovi alebo policajtom.

14. Sťažovateľ síce poukázal na oprávnenia prokurátora v predsúdnom konaní, sám však bol pasívny, keďže nevyužil svoje procesné právo podľa § 210 Trestného poriadku požiadať o preskúmanie postupu policajného orgánu z hľadiska tvrdených zbytočných prietahov v prípravnom konaní. Podľa tohto ustanovenia je prokurátor povinný odstraňovať nezákonnosti a nesprávnosti v postupe policajta vrátane prietahov vo vyšetrovaní. Ak prokurátor zistí, že žiadosť je odôvodnená, odstráni zistené nedostatky buď sám, alebo dá na to pokyn policajtovi. Žiadateľa o spôsobe vybavenia podnetu prokurátor písomne upovedomí.

15. Použitie prostriedku uvedeného v predchádzajúcom bode (preskúmanie postupu policajta prokurátorom) je primárne a až naň môže nadviazať akýkoľvek iný, subsidiárne uplatnený právny prostriedok proti postupu prokurátora, resp. jeho výsledku, a preto je nadbytočné rozoberať možnú ingerenciu ústavného súdu vo vzťahu k prietahom v prípravnom trestnom konaní (mimo prieskumu dôvodnosti väzobného stíhania v predmetnej súvislosti, ktorý má svoj samostatný rámec posudzovania).

16. Keďže sťažovateľ netvrdil, tým menej preukazoval, že žiadosť podľa § 210 Trestného poriadku nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jeho prípadu neprichádzal do úvahy prípadný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde umožňujúci výnimočne upustiť od aplikácie pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti.

17. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú podľa § 132 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

18. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jeho návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2021

Libor DULÁ
predseda senátu